

PUZZEL- SCHAAK (2)

Vandaag deel 2 in een serie afleveringen waarin we gaan 'puzzelschaken', ofwel: 'schaakpuzzelen'. Buigt u zich over de volgende klus die wordt voorgelegd door Jos Uiterwijk van de Maastrichtse vereniging VSM: bedenken een legale stelling waarin wit aan zet zoveel mogelijk zetten heeft. Om u een stukje op weg te helpen, treft u hier alvast de manier aan die Maarten van Gils uit Maastricht gevonden heeft. Maarten zette een stelling neer met niet minder dan 218 legale zetten. Deze stelling ziet u in DIAGRAM 1. Kunt u het nog beter? Ga er dan maar 'ns aan staan en stuur me uw inzending!

Jos Uiterwijk bedenkt overigens de meest aardige opdrachten. In de volgende opgave is het de bedoeling om een aantal witte stukken zonder koningen of pionnen op het bord te plaatsen zodanig dat ieder veld van het bord ofwel bezet is ofwel door een of meerdere stukken wordt aangevallen. Verder krijgt ieder stuk dat u op het bord plaatst een zogenaamde aanvalswaarde, namelijk gelijk aan het maximum aantal velden dat het stuk kan aanvallen inclusief het veld waar het stuk staat, dus voor een paard is dat 9, een loper 14, een toren 15, en een dame 28. De opgave is nu het ontwerpen van een stelling met enkel witte stukken, zodanig dat ieder veld bezet of aangevallen is en de som van de aanvalswaarden van ieder gebruikt stuk minimaal is. Bedenk dat een ondergrens voor de som 64 is, immers ieder veld moet bezet of aangevallen zijn.

Er komen nog steeds telefoontjes en faxen binnen naar aanleiding

van de puzzelopgave van vorige week. Ik kom er binnenkort op terug. Goed nieuws: er zitten goede oplossingen tussen!

Vorige maand heeft de schaakwereld afscheid moeten nemen van radiomaker Jos Timmer uit Hilversum. Hij overleed op 61-jarige leeftijd aan longkanker. Hij was bekend en geliefd bij de schakers, vooral als de man achter het radio-schaakprogramma 'Man en Paard' dat jarenlang door Hans Böhm werd gepresenteerd en honderdduizenden luisteraars trok. Timmer was ook bekend als organisator van de KRO-tweekamp, waar 'grote namen' aan meededen. In 1992 verscheen van zijn hand de bundel 'Denkend aan schaken'. Daarin stonden ook drie Graftschriften. Een ervan is dit graftschrift dat een extra emotie krijgt nu de schrijver is overleden: 'Wie is er met mijn lot begaan? Ik kan geen stuk bewegen. Nog nooit heb ik zo slecht gestaan en zeker niet gelegen!'

SV Schaesberg I is gedegradeerd uit de tweede klasse van de KNSB-competitie. Het scheelde niks. In de laatste ronde moest Schaesberg met 4½-3½ winnen. Dan zou het team het gered hebben. Maar helaas, het werd... 4-4. Een bittere pil, zeker als

een wedstrijd een hele middag heeft geduurd en iedereen heeft geknokt voor wat-ie waard is. Na ruim vijf uur waren nog twee partijen aan de gang. Daaruit had Schaesberg anderhalf punt nodig. Het werd één punt, want beide partijen eindigden in remise. Hier de slotfases van die twee partijen. Eerst die van Raymond Honings, die met zwart speelde. Zie DIAGRAM 2.

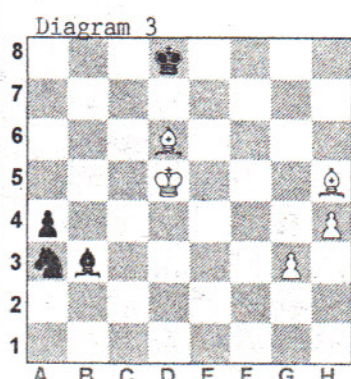
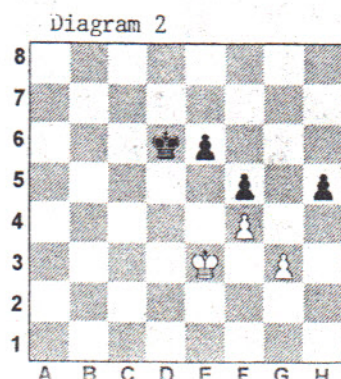
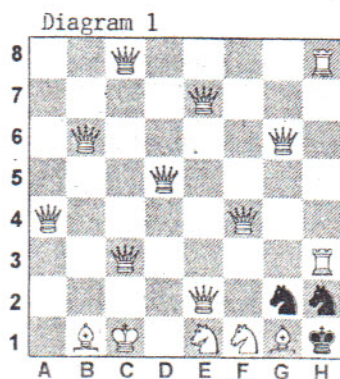
Wit heeft zojuist 1. Kd4-e3 gespeeld. Die zet is niet goed. Beter was 1. Kd4-c4. Zwart speelt nu 1.... e5? en na 2.fxe5 Kxe5 3.Kf3 is het remise (3....Ke6, 4.Kf4 Kf6 5.Ke3 Kg5 6.Kf3 enz.). Zwart had hier 1....Kc5 moeten spelen wat tot winst zou hebben geleid, bv. 2.Kd3 Kd5 3.Ke3 Kc4 enz. De zwarte koning komt op e4 terecht en zwart speelt h4 als de witte koning niet op h3 staat, f4 gaat verloren en twee vrijpionnen blijven over. Als wit h5 wil veroveren, valt g3.

De laatste speler van Schaesberg die zijn team nog trachtte te redden, was Marcel Winkels. Hier het slot van zijn partij, waarin hij met wit speelde. Hij heeft twee pionnen en het loperpaar.

Zie DIAGRAM 3.

In deze stelling speelt wit 1. Kd4. Jammer, want zwart antwoordt nu 1....Pb5+, waarna volgt: 2.Kc5 Pxd6 3. Kb4. Ook dit wordt remise.

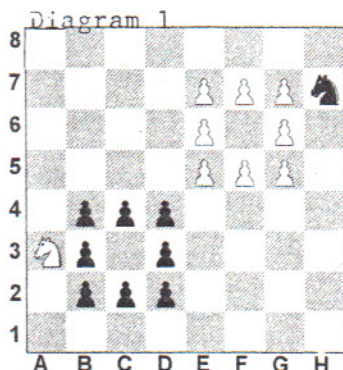
Spreuk van de week: 'Tal van verleidingen kent de schaakpartij... het vereist dan ook moed en kracht om eraan toe te geven.'

PUZZELSCHAAK (3)

Deze rubriek staat deze zomer in het teken van puzzelschaak. U kunt hier elke woensdag 'n beetje 'puzzelschaken', of is het wellicht andersom: 'schaakpuzzelen'? Hoe dan ook, zowel de puzzelaars als de schakers komen volop aan hun trekken. Vandaag aflevering 3. Je kunt op een schaakbord en met schaakstukken nog veel meer spelletjes doen dan alleen schaken. Zoals het volgende. Iedereen kan dit spelen, ook de niet-schaker. Je hoeft slechts één schaakregel te kennen en dat is hoe een paard springt en die ene regel is heel snel uitgelegd. Een paard is het enige stuk dat over een ander heen mag springen. Het maakt altijd een L-vorm. Het gevolg daarvan is dat het paard altijd op een ander gekleurd veld terecht komt dan waarvan het vandaan is gekomen. Staat het op een wit veld, dan springt het naar een donker veld en andersom. De volgende puzzel heeft met de paardesprong te maken.

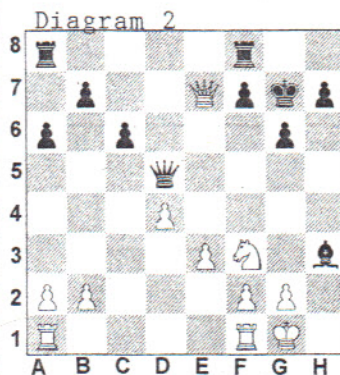

Zie hiervoor DIAGRAM 1. Wit begint en moet proberen met het paard in één beurt alle pionnen (de zwarte en daarna ook alle witte) te slaan en ten slotte ook het paard van de tegenstander. Als wit op een veld terecht komt waar geen stuk staat, of gestaan heeft, dan is de beurt voorbij en is de tegenstander aan zet. Steeds als iemand de beurt voorbij laat gaan, moeten de stukken weer in de beginstelling geplaatst worden. Dus de kunst is dat het paard bij elke zet een pion slaat en ten slotte het andere paard. De oplossing staat aan het eind van deze rubriek.

Over naar het normale schaak. VSM IV contra MSV III was een wedstrijd

tussen lagere teams, en betekent dat ook 'lager' schaak? Welnee, want zie hier hoe leuk in deze Maastrichtse derby de partij tussen Alaetin Gundogmus (VSM IV) en Dirk Couprie (MSV III) verloopt. We komen in de partij als zwart met zijn loper heeft geslagen op h3.

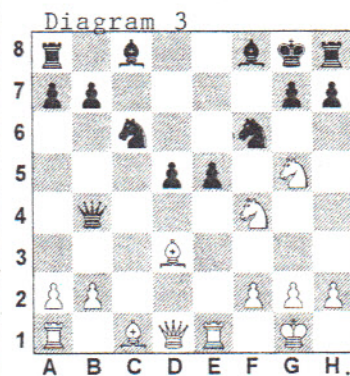
Zie DIAGRAM 2, de stelling na 20.... Lc8xh3

Dit 'grapje' van zwart is van belang bij het slot van de partij omdat nu de h-lijn geopend is. Zo meteen zult u zien hoe groot de betekenis daar van is. Het liep als volgt af: 21.De5+ Dxe5 22.Pxe5 Le6 23.Pf3 Ld5 24.Pd2 f5 25.g3 Tae8 26.Tfe1 g5 27.Pb1 h5 28.Pc3 Lf3 29.a4 h4 30.gxh4 Th8 31.Pe2 Txb4 32.Pg3 Teh8 Wit geeft op, want na 33.Pxf5+ Kf6 34.Pxh4 Txb4 is mat niet meer te vermijden.

Het tweede team van SV Schaesberg heeft promotie bewerkstelligd naar de derde klasse KNSB. Topscoorer van het team werd Hans Hageman met een score van 5 punten uit 6 partijen, terwijl ook Jan Heijen-

rath een aardige duit in het zakje deed met zijn bijdrage van 5 punten uit 7 partijen. Hier volgt een leuk voorbeeldje van de kracht en inventiviteit van Heijenrath. We zien hier hoe hij een partij tegen clubgenoot Ton van Gijsel uitmaakt.

Heijenrath - Van Gijsel, interne competitie SV Schaesberg
We komen in de partij nadat zwart 16....e6-e5 heeft gespeeld.

Zie DIAGRAM 3.

Zwart heeft een pion meer, maar ja, wat zegt dat? In deze stelling niet veel, sterker nog: zwart staat minder goed ontwikkeld en dat gaat hem opbreken. Zie maar 'ns hoe die toren op h8 en de koning op g8 er wat ongemakkelijk bij staan. Zwart probeerde met zijn 16e zet e6-e5 pionverlies te voorkomen en valt daarmee het witte paard aan, maar....dat paard van Jan Heijenrath is daar niet van onder de indruk! Het liep als volgt af: 17.Pxd5 Pxd5 18.Lxh7+ Txb7 19.Dxd5+ Kh8 20.Pf7+ Kg8 21.Ph6+ Kh8 22.Dg8 mat.

Oplossing paardesprong:
Als het witte paard begint, is de eerste pion die geslagen moet worden, de pion op c2, waarna de volgende pionnen sneuvelen: b4, d3, b2, c4, d2, b3, d4, e6, g7, f5, e7, g6, e5, f7, g5 en ten slotte het zwarte paard op h7. De tegenstander moet beginnen met slaan op g5 en daarna f7, e5, g6, e7 etcetera.

Spreuk van de week:
'De meeste schakers gebruiken hun hoofd zo weinig, dat ze het niet eens bemerken wanneer ze verliezen'.

PUZZEL- SCHAAK (4)

Deze rubriek staat deze zomer in het teken van puzzelschaak. Elke woensdag kunt u hier 'n beetje 'puzzelschaken', of is het wellicht andersom: 'schaakpuzzelen'? Hoe dan ook, zowel de puzzelaars als de schakers komen volop aan hun trekken. Vandaag de vierde en tevens laatste aflevering in deze puzzelschaakserie.

Deze aflevering is getiteld "de reis van de koning". Een witte koning staat in het uiterste noordwestpuntje van zijn land (op het schaakbord dus linksboven, op veld a8) klaar voor een lange reis naar het uiterste zuidoostpuntje (op het schaakbord dus rechtsonder, op veld h1). Op zijn reis wil de witte koning elk wit veld met een bezoek vereren. Hij mag echter geen enkel zwart veld betreden. De opgave is nu: hoe kan de witte koning van zijn verblijf in de noordwesthoek naar de zuidoostpunt reizen en in zo weinig mogelijk stappen alle witte velden met een bezoek vereren? Ga er maar 'ns aan staan. Werp u op als adviseur van de koning en stippel een reisroute voor de majesteit uit.

Nu een puzzel die - het moet gezegd - ingewikkeld is: het pionnenspel. Zet een witte pion op het schaakbord op veld a5 en een zwarte pion op veld h4 (zie DIAGRAM 1)

De opgave voor de 'witte' speler is: probeer nog zeven witte pionnen op het bord te zetten, op zodanige wijze dat geen enkele witte pion horizontaal, diagonaal of verticaal in dezelfde lijn staat. De zwarte speler doet met de zwarte pionnen

hetzelfde. Beide spelers starten tegelijk en degene die het eerst klaar is heeft gewonnen. Doe het nou ook weer niet overhaast, want in dit geval komt men met beleid en rustig spel het verst. De oplossing zal ik laten zien aan de hand van een diagram waarop staat afgebeeld waar de pionnen moeten komen te staan. Ik zal dit nog niet vandaag laten zien, want dan zou de oplossing te snel te zien zijn. Daarom volgt de oplossing volgende week. U hebt dus een week de tijd!

Aan het grote Daniel Nooteboomtoernooi in Leiden nemen elk jaar de nodige Limburgers deel. Ook dit jaar was weer een groep provinciegenoten van de partij, onder wie enkele spelers van de Maastrichtse vereniging VSM. Hier enkele fragmenten van VSM-spelers uit dat toernooi. Eerst het beslissende moment uit de partij die VSM-voorzitter Maarten van Gils speelde tegen Vlasveld.

M.Vlasveld - M.van Gils

Zie DIAGRAM 2.

Zwartspeler Van Gils, die aan zet is, trekt in deze stelling het initiatief

definitief naar zich toe. Hij plaatst een mooi kwaliteitsoffer waar- door de witte stelling in elkaar stort. Het liep als volgt af: 24... Txc3 25.Pxc3 Txf4 26.Pe2 Txc3 27.Tf1 Lxe5 28.Df3 Pf6 29.0-0 b4 30.Pa4 Dc7+ 31.Kd2 d4 32.Dd3 Pe4+ 33.Ke1 De7 34.Dh3 Lg3+ 35.Pxc3 Txc3 36.Dxc3 Pxc3 37.Tf2 Dg5 38.Td3 Dc1+ 39.Td1 De3+ en mat op de volgende zet.

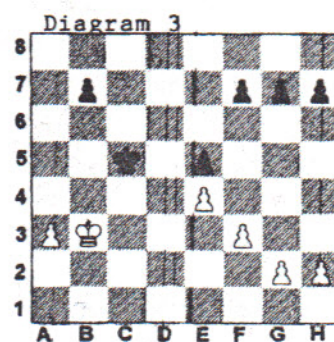
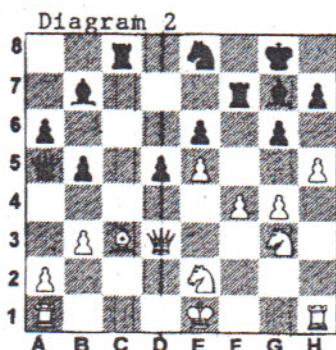
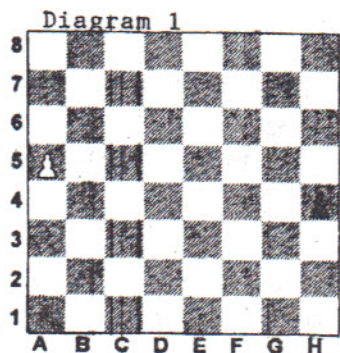
Ook Dennis Breuker van VSM deed het goed in Leiden. In zijn partij tegen Schwenk was al vrij vlot een pionneneindspel bereikt. Zo'n pionneneindspel moet altijd bijzonder zorgvuldig gespeeld worden en is vaak niet eenvoudig.

Kijk maar 'ns naar DIAGRAM 3.

M.Schwenk - D.Breuker
Zwartspeler Breuker is aan zet. In deze stelling is de beste zet voor zwart: 27.... Kd4, want dit wint, bv. 28.Kb4 Ke3 29.Kb5 Kf2 30.Kb6 Kxc2 31.Kxb7 Kxf3 32.a4 f5 etcetera. In de partij liep het echter anders. Zwart speelde 27.....g6. Dat is eigenlijk wat onzorgvuldig. Want als wit nu ziet dat hij 28.Kc3 moet spelen, dan staat er een remisestelling. Maar ook wit begaat nu een onzorgvuldigheid. In plaats van 28.Kc3 speelt hij 28.h4. Niet goed. Want nu kan zwart alsnog toeslaan. Zwart speelt nu 28.....Kd4! en wint alsnog.

Spreuk van de week:

'De eerste plicht van een onbekend schaker is, interessant te zijn. Vervelend zijn mogen alleen reeds de groten.'

SCHOONHEID

Schoonheid is een kernbegrip in het schaken. Natuurlijk probeert een schaker op zo effectief mogelijke manier zijn partij te winnen, maar het liefst doet hij dat móóí, zodat hij er bij het naspelen ook nog van geniet. Zelfs een tegenstander kan ervan genieten als er sprake is van buitengewoon mooi schaak. Ik heb het meerdere malen meegemaakt dat iemand die mat gezet werd, achter het bord zat te lachen van genot en de handen op elkaar bracht, een ware liefhebber dus die geniet van de schoonheid van zijn grote hobby, zelfs als hij er zelf het 'slachtoffer' van wordt. Veelal wordt op toernooien of kampioenschappen een speciale schoonheidsprijs uitgelooft voor de mooiste of meest spectaculaire partij. Zo ook op het onlangs gehouden 'Broekhuis Nederlands Kampioenschap'. Dit werd gewonnen door Sokolov, die voor de tweede maal met de Nederlandse titel aan de haal ging. De schoonheidsprijs ging naar Jeroen Piket voor zijn overwinning op Nikolic. Hier het buitengewoon 'schone' slot van deze be kroonde partij. Piket-Nikolic

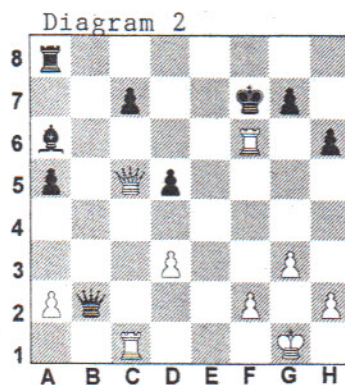
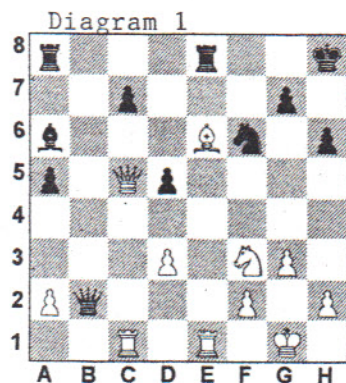
Zie DIAGRAM 1, de stelling na 23...Dxb2

Piket maakt het mooi uit:
24.Pe5! Txe6 25.Pf7+ Kg8 26.Txe6 Kxf7 27.Txf6+!

Zie DIAGRAM 2.

Deze laatste zet Txf6+! had Piket natuurlijk al in gedachten toen hij zijn knap berekende combinatie ging inzetten. Nikolic ziet wat er gebeurd is en geeft hier op. Hier enkele varianten van wat er nog zou kunnen gebeuren:

a) 27....Dxf6 28.Dxd5+

b) 27....gxf6 28.Dxd5+ Kg6

29.De4+ f5 30.Tc6+

c) 27....Kxf6 28. Dc6+ Kf7

29.Dxd5+ Kg6 30.De4+ Kf6

31.Tc6+ Kf7 32.Txc7+

Piket kreeg hier de schoonheidsprijs voor, uit handen van Siem Broekhuis van het computerbedrijf Broekhuis Training (er werd gespeeld in het nieuwe hoofdkantoor van Broekhuis BV in Rotterdam; zelfs de bekende oud-voetballer Willem van Hanegem kwam daar een kijkje nemen).

Het seizoen start en dus staan er weer de nodige activiteiten aan te komen. Zo vindt zaterdag de Limburgse Jeugdschaakdag plaats. De locatie is een heel originele: het Kasteelpark Born. Aan dit evenement kunnen alle jeugdschakers meedoen. Het is voor de jeugd een uitje waarbij schaken en plezier samengaan. Behalve dat er natuurlijk geschaakt kan worden, zijn er diverse attracties en een speurtocht. Ook vindt de prijsuitreiking plaats van diverse competities van het

voorbij seizoen. De aanvang is 13.00 uur.

Een ander schaakspektakel van heel andere orde vindt zaterdag plaats in Doesburg. Ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van het Doesborghse Schaakgenootschap trekt een optocht door de stad waarin de geschiedenis van het schaken wordt uitgebeeld. Voor de liefhebber zeker de moeite waard om een reis naar Doesburg voor te ondernemen. Chinezen, Arabieren, praalwagens, zogeheten Remisevoertuigen, olifanten, kamelen en paarden maken onderdeel uit van de stoet. Tevens is er een historische tentoonstelling met onder meer vijftig bijzonder schaakspellen.

Vorige week heb ik u de puzzel 'pionnenspel' voorgelegd. Vandaag de oplossing. U had de pionnen zo neer moeten zetten zoals te zien is in DIAGRAM 3.

Spreek van de week:

'Vaak wordt de eerste helft van ons schaakleven bedorven door schaakleraren en de tweede helft door onze tegenstanders.'

De Persoonlijke Kampioenschappen van Limburg gaan dit weekeinde van start. Dit evenement heeft een rijke historie. Het is inmiddels het 70e jaar dat deze titelstrijd wordt gehouden. Er wordt zaterdag en zondag geschaakt in café-zaal 'Op de Heide', Spechtstraat 58, Tegelen. Volgend weekeinde gaat de strijd verder. Er zijn circa zestig deelnemers onder wie een groot aantal toppers.

